فێرنەبوون لە هەڵە گەمژەییە..
سامانی وەستا بەکر

فێرنەبوون لە هەڵە گەمژەییە، داننەنانیش بە دۆڕانا دوو دۆڕانە. لەمێژەوە نەریتێکی ناشرین و هەڵە بۆتە هۆکاری داخورانی جەستەی ک□م□گ□ی کوردی بەجۆرێک کە بۆتە هۆکاری پاشەکشێی کورد لەزۆربەی ئاستەکانا ئەگەر نەشڵێین هەمووی.

هەڵە:

هەلە یان مامۆستای فێربوون. هەڵە یەکێکە لەو چەمکانەی کە وەک هەر چەمکێکیتر بوونی هەیە، بۆ نمونە هەروەکچۆن "سەرکەوتن، باشکردن، ڕاستکردن…هتد" بوونیان هەیە هەرواش هەڵەکردن بوونی هەیە و بەشێکە لەسروشتی مر□ق بوون.

هەڵە کاتێک ڕووئەیان کە مر□ق ه□ستێ بەکارێک، بەکردارێک یان گفتوگۆیەک، واتا تا مر□ق جووڵەنەکا هەڵەش ناکا هەرچەنە هەر خودی جووڵەنەکردنیش هەڵەیە، کەواته هەڵەکردن ئەنجامی جووڵەی مر□ق□ ب□ئاڕاستەیەک، سەرەنجام یان باش ئەیکا یان چەوت-هەڵە.

مر□ق ب□بێ کاروکردار و جووڵە بوونی نا بێ، هەڵەش ئەنجامی جووڵەی مر□ق□ ک□واته ب□ ئ□ب□ مر□ق خ□ی لێ بێبەریکا؟

وەڵامەکەی ئەوەیە کە بەگشتی مر□ق س□رکەووتنی پێخۆشە و بەشکست بێزار□ بێ، چونکە شکستیش دەرەنجامی هەڵەیە بۆیە بەشێکی بەرچاوی مر□ق خ□ی لێ بێبەریئەکا و هەندێجاریش هەوڵێکی ز□ر□ئ□یا تا پاساو بۆ هەلەکە بدۆزێتەوە یان بیسوێ بەسەر کەسێکیترا کە ئەمەیان هەڵە گەورەکەیە، ئەو هەڵە گەورەیەیە کە ئەبێ مر□ق ش□رمی لێبکا و خۆی لێبپارێزێ، هەلە سروشتییەکە نەکا بە هەڵەیەکی پلان بۆ دارێژراوو بەمەبەست چونکوم هەندێجار ئەکرێ وەک تاوان تەماشاکرێ.

ڕاست، چەمکە دڵخوازەکە:

بەشی هەرە زۆری مر□ق ت□نان□ت ئ□و مر□قانەش کە دڕندانە و نا بەرپرسانە مامەڵەئەکەن، زۆر دڵخۆشەبن ئەگەر پێیان بوترێ کارێکی ڕاست ئەنجاماوە، بەڵام ئەگەر پێیان بوترێ کارەکە هەڵەیە نیگەران و بێزارەبن، ئەمە لەکاتێکا کە کاری ڕاست و سەرکەتوو دەرەنجامی هەڵەی پێشووترە.

بیرمان نەچێ کە هەڵە نە شکستە نە ئابڕووچوون بەڵکو سەرەتای کارە ڕاستەکەیە بۆ هەستانەوە بۆ خەڵکانێک کە شێلگیرانە لە هەوڵی سەرکەتنان. ئەوەی ناحەز و ئابڕووبەرە ئەوەیە کە هەڵە بەمەبەست چەنبارە بکرێتەوە لە پێناوی دەستکەوتی کەسی، خێزان، گرووپ، خێڵ

یان خێزان.
زیاتر درێژە بە سروشتی هەڵە و جیاوازی نێوان جۆرەکانی هەڵە نایەین بەڵکو زیاتر باس لەو هەڵەیە ئەکەین کە بۆتە مخەرکەی فێربوون لە هەڵە و ڕێگرە لە پێشکەوتنی کۆمەڵگەی کوردی کە ئەویش ترسە لە هەڵە و گۆڕینی "هەڵەی سانا و ساکاری هاوڕێی بوون" بۆ "هەڵەی پلان بۆ داڕێژراو و بەمەبەست"، بۆیە لێرەوە ئەتوانین درگایەک لەسەر ئەو هەڵە ستراتیژی و دەستکردانەی ٣٢ ساڵی حوکمداری کورد لە باشوری کوردستان بکەینەوە.

سی ساڵ لە هەڵە:
بەشێک لەو هەڵە ستراتیژیانەی کە دەسەڵاتداری کورد لە باشور لە ماوی سی و دوو ساڵی ڕابردووا کردوونی:
١. قبوڵنەکردنی براوە و دۆڕاو دوای ئەنجامی هەڵبژاردن، چەسپاندنی پەنجا بە پەنجا کە بووە هۆکاری لەدایک بوونی حکومەتی هەرێم بە ئیفلیجی و خاڵی سەرەتای کۆتایی دەوڵەتی موئەسەسات.
٢. شەڕی ناوخۆ.
٣. دوو ئیدارەی و لەتکردنی هەرێم بۆ دوو زۆن و چەسپاندنی سنوری دێگەڵە.
٤. دواخستنی هەڵبژاردن و نەکردنی لەکاتی خۆیا.
٥. تەزویر و دەستکارکردنی ئەنجامی هەڵبژاردن.
٦. نەبوون و خۆدزینەوە لە نوسینەوەی دەستور.
٧. لەبری نوسینەوە و دروستکردنی زمان و ڕێنووسی کوردی هاوبەش و ستاندارد، ڕێگەدان بە بەکارهێنانی زمانی ناوچە و شارە جیاجیاکان لە فێرگەکانا.
٨. پیرۆزکردن، دەواندن و بێهاوتای هەندێک کەسایەتی کە گوایە ناکرێ شوێنیان پڕکرێتەوە.
٩. کردنەوەی زانکۆی زۆروبەر بەمەبەستی بازرگانی و دابەزاندنی ئاستی زانستی و ئەو دەزگا گرنگە.
١٠. چەسپاندنی چەند خێڵێک بەسەر کۆمەڵگایا، پیرۆزکردنی بنەماڵە بە سەر حیزب، جێگیرکردنی مۆڵکداری خێزان و کەسایەتی بەسەر لوتکەی دەسەڵاتی حیزب و حکومەتا.
بێگومان ئەمە مشتێکە لە خەروارێک و وەک لەسەرەوە ئاماژەی پێیراوە ئەمانە بەشێکن لە هەڵە ستراتیژییە کوشندەکان ئەگەرنا چەندین هەڵەی پلان بەدارێژراو و ساویلکانەیتر هەن کە کراوون، بەلام ئەکرێ بوترێ کە ئەم هەلانە باوکی کۆی هەڵەکانیترن.
لای کورد واباوە ئەوترێ گەورە ئاوەڕژێنێ و بچوک پێی تێئەخشێنێ، پارتی و یەکێتی دەستیان پێکرد و حیزبەکانیش لەوان لاسارتر

هەڵەکانیان چەنبارە کردەوە. هەڵبەتە کاتێ تەماشای ئەپەرسیەنە بەدەسەڵات و پۆپۆلیستەکان ئەکەی ڕاستەوخۆ ئەبێ بەڕێی "هەزاران درووود لە کفن دز".

فێرنەبوون لە هەڵە:

٣٢ ساڵ کاتێکی هێندە زۆرە کە لە مێژووا، نمونە هەن کە بەکاتی لەوەش کەمتر دەوڵەت لە دوای وێرانەی جەنگەوە باشتر دروستکراوە وەک ئەڵمانیا، دەوڵەتیش لە هەژاری و داڕمانەوە بۆتە یەکێک لە ئابورییە گەورەکانی جیهان نمونەی سەنگاپورە.

وەڕای ئەو داڕمانە ئابوری و نەبوونی موئەسەسات و دوو ئیدارەیی…هتد بەلام بەردەوام لە بلاوکراوەکانی دەسەلاتداران و حکومەت باس لە سەرکەوتن و گەشانەوە ئەکرێت، کە ئەمەش بەڵگەنەویستە بەئەوەی لەوە تێبگەی کە دەسەلاتدار و حکومەت و حیزبەکان شەرم لەداننان بە هەلەیائەکەن و نەک ئامادەنین بەڵکو پشتیشیان کردۆتە ئەو هەلە زەقانەی کە کراون و ئەکرێن و تەنها مانەوەی خۆیان لە پۆست و پایەکانیان بەسە بۆ تێرکردنی حەزە کەسیەکانیان و ئامادەی سودوەرگرتن و ڕاستکردنەوەی هەلەکان نین.

کەواتە ئەتوانرێ بوترێ کە دەسەڵاتدارو حکومەتی هەرێم، حکومەتێکی بێکارو کردارە چونکە هەست بەهەڵەکانی خۆیان ناکەن ئەمەش سەلمێنەری ئەو هاوکێشەی سەرەوەیە کە ئەڵێ "هەڵە ئەنجامی جوڵە، کار، کردار و گفتوگۆیە"، بەواتایەکیتر کاتێ دەسەڵاتدارو حکومەت دان بەهیچ هەڵەیەکانا نێن واتا دانیش نەوەیا ئەنێن کە موئەسەسەیەکی بێ کار، کردار، جوڵە و گفتوگۆن.

تێبینی/ لە ڕۆژهەڵاتی ناوینا بەگشتی هەڵەکردن هاوتاکراوە تەوە بە شکست هەرلەبەرئەوەشە دانی پیانانرێ.

ڕەخنەگرتن لە دیموکراتی:

بێگومان دیموکراتیش وەک هەر چەمکێکیتر دوور نییە لە ڕەخنە و وەک ئەوەی باوە و ئەوترێ "باشترین هەڵبژاردەی خراپەکانە" بەڵام نابێ بە بیریشمان بچێ کە تا ئەمڕۆش جێگەرەوەی چەمکی دیموکراتی نەدۆزراوەتەوە.

سود وەرگرتن لە دیموکراتی گەورەترین تاوانە بەئاڕاستەی هەڵە و دۆزینەوەی کەلێن لەناو چەمکی دیموکراتیا بۆ چەسپاندنی حەزی مانەوە لە دەسەلات، کە کورد لە باشور زۆرترین سودی لەو کەلێنانە وەرگرتووە.

ئەگەر ڕەخنەیەک لە دیموکراتی هەبێ ئەبێ بە باشوری کوردستان ئەوەبێ کە زۆربەی نەهامەتییەکانی لەڕێگەی سنووقەکانی هەڵبژاردنەوە ڕووبەڕووی بوونەتەوانە و سود لە دیموکراتی

وەرگیراوە بۆ گەیاندنی کۆمەڵگە بەم ئاستە.

سامانی وەستا بەکر

٢٣-١٢-٢٠٢٣ سوید-ستۆکھۆڵم